

ПРОФЕСИОНАЛНИЯТ ИЗБОР НА МЛАДИТЕ ХОРА

Пламен Господинов, Красимир Спиров

*„Благословен е този, който е намерил
подходящата за него работа" Томас Карлайл*

Abstract: *The paper discusses the problem of values and skills relevant to the workplace and career development of young people. With a view to identifying existing attitudes of young people towards their future career development a survey has been conducted among students studying in various universities and programmes. The study is not representative but its results mark some trends in relation to the problem in research. The following questions have been put forward: what are the working conditions and development prospects; what qualities, skills and knowledge are required by the present professionals; where do they want to find a job after completing the university study programme; what are they capable of and what are their preferences for a particular work environment. Results and conclusions of all these questions have been analyzed and discussed in detail.*

Key words: *professional development, career development, young people, values and skills, education.*

Въведение

Кариерният избор до голяма степен предопределя индивидуалното развитие в личностен и професионален план. Средство за постигане на кариерна зрялост е консултирането по въпросите на професионалната кариера, чиито основни задачи са планиране, приспособяване и ефективност. За да се намери подходящата работа, е необходимо да се определи областта и насоката на кариерата, която е желана, като се вземат предвид качествата и интересите на личността.

Образование и кариерно развитие

Връзката между образованието и кариерното развитие на младите хора е въпрос, който неизменно заема своето място в дневния ред на съвременните общества. В българското пространство битува твърдението за това, че университетското образование не гарантира необходимите практически умения

за бъдеща професионална реализация на индивидите и че науката и изследванията са откъснати от практиката. Самите млади хора потвърждават недостига на практически умения в многобройни анкети със завършващи или завършили студенти. Работодателите също изразяват неудовлетвореност, като изцяло прехвърлят отговорността за изграждането на квалифицирани и мотивирани работници и служители върху образователните институции. Необходимо е у младите хора да се формират ценностите, съотнесими с професионалната реализация, да бъдат обвързани с практическите умения и способности, необходимо е да се постигне по-тясна връзка между университетите и бизнеса с оглед подготовката на младите хора за реализация на пазара на труда, както и в компании, предявяващи високи изисквания към квалификацията на своя персонал.

Резултати от проведената анкета

На първият въпрос, проучващ мнението на анкетираниите за размера на организацията, в която биха желали да се реализират 42,1 % желаят да се реализират в голяма организация, като това се асоциира с просперитет и по-добри шансове за реализация, а 52,6 % се затрудняват да дадат категоричен отговор.

На вторият въпрос дали предпочитат да бъдат самостоятелни при реализацията си или да бъдат част от тийм 76,9 % желаят самостоятелност, а само малка част желаят да бъдат част от екип.

На въпрос свързан с вида на професията, т.е. интересна и предизвикателна или добре платена 68,4 % се насочват към първия вариант. Този въпрос има силно изразен ценностен характер и ориентира мотивацията на младите хора в избора им на кариерно развитие. 78,9 % отговарят, че биха желали да се реализират в България, което учудва с оптимизъм на отговора, имайки се предвид икономическата ситуация в страната и възможностите за професионален избор.

Интерес представляват отговорите за това какъв е мотивът за по-добро представяне на работното място. При 52,6 % най-силен фактор се оказва

заплащането. Понеже въпросите са били с отворен характер процентът търсещ сигурност на работното място е бил изключително нисък.

Всички анкетирани са привърженици на неформалните отношения в работната среда и предпочитат да работят за компания търсеща риска и бързо адаптираща се към промените на пазара.

Качествен анализ и изводи

Данните от приведеното по-горе изследване кореспондират по интересен начин с резултатите от национално предствателно проучване проведено в рамките на „Европейско изследване на ценностите - четвърта вълна, 2008 година". В него на въпроса „Какви страни на работата са важни за вас?" са получени следните отговори: Добро заплащане - 97, 3% ; Сигурно работно място-85,8% ; Работа, която съответства на способностите ми - 83,2 % ; Приятни колеги - 80,4 % ; Интересна работа -78,3 % ; Равнопоставено третиране на хората на работното място - 76,4 % ; Работа, в която можеш да постигнеш нещо - 75,4 % ; Усвояване на нови умения - 68%; Полезна за обществото работа - 59 % ; Възможност да проявя инициатива - 58,8% ; Отговорна работа - 57,8% ; Да се чува мнението ми при вземането на решения - 55,8% ;

Както се вижда от данните в двете проучвания, независимо от поколенската им принадлежност, доброто заплащане е важна страна от реализацията в професионален план. Друго съвпадение е към интересната и предизвикателна работа, която съответства на способностите им, т.е. тук може да бъде направен изводът за високи нива на самооценка.

В представителното изследване е открит стремежът към сигурност на работното място, което не е сред приоритетите на младите българи от университетските среди. Това наблюдение кореспондира с доминиращата ценност при младите хора за мобилност, а не за уседналост.

В представителното изследване са налице и някои допълнителни данни, които могат да бъдат коментирани в духа на проучвания проблем. Например поставянето сред приоритетите на професионалната реализация

равнопоставеното третиране на работното място и избора на работа, в която можеш да постигнеш нещо: престиж, статус, материално благополучие. Това са преобладаващо индивидуалистични ценности, които потвърждават тезата за преход от колективизъм към индивидуализъм в българското общество и на чиито белези са носители младите хора. Донякъде са смущаващи фактите, че работата в полза на обществото, както и работата, при която се придобиват нови умения са доста по-ниско в йерархията от приоритети.

Заключение

В резултата на приведените данни от направените проучвания, може да се обобщи, че у младите хора са налице необходимите предпоставки за изграждане на ценности и умения съотносими с професионалния избор и кариера, но за тяхното развитие наистина е необходимо сътрудничество между университетите и бизнеса и национална политика в осигуряването на адекватна практическа подготовка на обучаваните.

Библиография:

1. Попова, Юлиана. Ценности и умения, съотносими с професионалната реализация на индивидите: кроскултурни аспекти // Научни трудове на Русенския университет, 2010, Т. 49, с. 75-80;

2. Национална стратегия за развитие на човешките ресурси в Република България : Кръгла маса С, февр. 2007 // Човешки ресурси № 3, 2007, с. 1-23;

3. Тодорова, Петрана и др. Поглед към кариерното развитие на младите хора от 16 до 19-годишна възраст / Петрана Тодорова, Катя Стоянова // Образование и квалификация, №3 2002, с. 11-18.

За контакти: Пламен Славов Господинов - ТУ – София, ИПФ - Сливен

E-mail: Plamen9409@abv.bg